

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

O *vita infelix! ô Lerna inuisa malorum!*
Si vita dici meruit hoc mortis genus.
Quam quacumque vagos Titan agit æthere currus,
Aut ludus angit, aut pudenda vanitas.
Eluêtere licet capita hæc, capita illa malorum,
Noua semper hydra sænore insurget nouo.
O mihi quis terricæ rumpat fastidia vitæ!
Mortale nil affecto: nunc calum sequor.

PROSA EXEGESIS.

TRISTE haud dubiè ac permolestum accidit Eccle-
 siastæ, pronum iam atque incitatum Sapientiæ Sapiens
mori &
obliuioni
obnoxius.
 ad gloriam atque immortalitatem cursum, iniectâ
 mortis eamque secuturæ obliuionis admonitione suf-
 flaminari. Cùm enim hæc inter ceteras non postrema
 Theologis nostris occurrat ratio stabiliendæ animo-
 rum immortalitatis, quòd homo, quasi diuinum quod-
 dam animal, quidlibet animo fingat, & nouos in men- Lessius de
Immorta-
lit. animæ,
Ratione 1.
 te suâ mundos architectetur, quòd rationes rerum vni-
 uersales à materiâ, loco, ac tempore diuulsas, per se
 contempletur, quòd ipsa quoque obiecta, non vt ami-
 ca sensibus, sed secundùm proprias rationes, vt vera,
 ac æternis rationibus conformia sibi representet; de-
 nique quòd illimitatam quamdam sortitus sit intelli-
 gendi facultatem: æquum sanè videbatur, vt qui ani-
 mum à contagione carnis abductum in Sapientiæ pa-
 læstrâ præ ceteris exercuissent, eosdem æterna Sapien-
 tia à mortis, aut certè, quod proximum erat, ab obli-
 uionis interitu vindicaret.

Hoc postremum sibi persuasum habuit Seneca de Seneca de
Breuit. vi-
tæ, c. 15.
 vitæ breuitate differens. Sapiens, inquit, multum pa-
 tet vita, non illum idem, qui ceteros, terminus inclu-
 dit.

O

dit.

dit. Solus generis humani legibus soluitur: omnia illi sæcula, ut Deo, seruiunt. Plus etiam innuit certamen illud opinionum, quod inter Stoicos reperitur: quorum nonnulli stultorum animas mox interire censerunt, sapientum autem ad aliquot centena annorum millia quodam quasi immortalitatis genere donari. Sic enim Tacitus: Non cum corpore, ut sapientibus placet, extinguuntur magnæ animæ. Et apud Laërtium Cleanthes omnes permanere ait usque ad conflagrationem mundi (quam, ut antè dixi, post trecenta millia annorum recurrere, tradit Iulius Firmicus) Chrysippus solas sapientum. Sed futile est illud Stoiorum discrimen, & vanum cerebri commentum. *Moritur doctus similiter ut indoctus, unusque & stulti & sapientis occasus erit.* Fatetur hoc idem ille qui suprâ Sapientes à communi lege eximere videbatur Seneca. Conditor ille iuris humani non natalibus nos nec nominum claritate distinxit, nisi dum sumus. Vbi verò ad finem mortalium ventum est, Discede, inquit, ambitio: omnium quæ terram premunt, si remps lex esto. Quid igitur? nullamne prærogatiuam habebit in terris animus ille tot studiis vigiliisque confectus? ille tot scientiis excultus? illud sapientiæ sacrarium? illud diuinarum humanarumque legum tabularium? illa communis vitæ norma, & spirans quædam lex? Nullam habebit. An nec illud saltem assequetur, ut vitæ breuitatem possit æternâ posteritatis memoriâ consolari? Ne illam quidem mercedem vitæ laudabiliter actæ natura cum sapiente pacta est. *Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum, & futura tempora obliuione cuncta pariter operient.* Quotusquisque est illorum sapientum, quos plurimos ante cataclysinum diuini-

Lipf. Physiolog. li. 3. cap. 12.

Seneca Epist. 91. Omnes mortis obnoxij.

uinitus institutos esse non est dubium, cuius vel solum nomen sit ad posteros propagatum? Quis vel centesimum eorum Sapientum nouit, qui Homeri, Solonis, Pythagoræ, Platonis ætate innumeros sapientiæ candidatos celebritate nominis sui in Ægyptum, Chaldæam, Græciam, Italiam exciuerunt?

Præterea ut de iis loquamur, quorum nomina crebro vsurpantur, ubi nunc liber Democriti de constantiâ? ubi alterum eiusdem opus de tranquillitate animi, quod egregium volumen vocat Seneca? ubi Panætij Stoici eadem inscriptione liber, & alius item Hipparchi Pythagorici? Et ne nimis obsoleta producere videar, quàm multos Scriptorum laude claros commemorat Athenæus, & multò recentioris memoriæ Photius Patriarcha Constantinopolitanus, quorum illustra scriptorum monimenta æternâ obliuione sepulta sunt? Horum verò, quos hæcenus litteratus aliquis ab obliuione vindicauit, nihil fermè præter nomenclaturam nouimus. Ceterum albine fuerint an atri, quo genio aut ingenio, quibus moribus aut rebus gestis, plerumque nescimus.

Scriptorum monimenta intereunt.

Photius in Biblioth.

Sed quòd decora nouimus vocabula, ait Boëtius,

Num scire consumptos datur?

Iacetis ergo prorsus ignorabiles,

Nec fama notos efficit.

Boëtius de Consolat. lib. 2. Met. 7.

Et ut demus, Sapientum scripta omnia manibus teneri, ac in iis viuam animi effigiem nobis representari; quàm diuturnum id futurum est? Maiórne spes cuiquam affulgere potest ingenij sui monimenta ab interitu vindicandi, quàm magnis illis eloquentiæ ac Philosophiæ principibus Ciceroni & Senecæ? Et tamen Orationes Senecæ, & Exhortationum libros, & li-

Lipius in Vita Senecæ, cap. 10.

brum de Terræmetu, aliumque de Superstitione, & (quod maximè deplorant eruditi) Moralium libros, temporis nobis malignitas inuidit. Et vt alia Ciceronis præteream, nōne duo præstantissima eius ingenij deposita nescio quis casus, an fatalis quædam posteriorum ignauia dissipauit? Consolationem scilicet de morte Tullia, in quâ paterno affectu stimulos acuen- te, seipsum vicit eloquentiâ; & sex de Republicâ libros, quo fetu non alium ipse teneriùs complexus est, aut maiore laude profecutus. Si præcipuis summorum virorum monumentis obrepfit obliuio, quis reliquis eorundem lucubrationibus æternitatem pollicebitur?

*Vana est
nominis im-
mortalitas.
Boëtius de
Consolat.
lib. 2. Pro-
sâ 7.*

Vt tamen demus hæc æternatura, cuius tandem pre-
tij nobis erit hæc nominis immortalitas? Nam, vt ait
Boëtius, si, quod nostræ rationes credi vetant, toti mo-
riuntur homines, nulla est omnino gloria; cum is, cuius
ea esse dicitur, non existat omnino. Sin verò sibi mens
benè conscia, terreno carcere resoluta, cælum libera pe-
tit; nōne omne terrenum negotium spernit, quæ se,
cælo fruens, terrenis gaudet exemptam? Si denique la-
sæ maiestatis diuinæ rea æternis inferorum suppliciiis
mancipatur; quis tandem gloriæ sensus aut gustus ad
miseros illos ex gratâ posterorum memoriâ redunda-
bit? Quid enim Socrati, quid Platoni, quid Aristote-
li, quid Zenoni, quid Senecæ, quid Ciceroni inter in-
ferni cruciatus tot sæculorum encomia plaususque con-
tulerunt? Laudantur vbi non sunt, ait Augustinus, tor-
quentur vbi sunt. O misera mortalium conditio! ô tri-
ste calamitosæ huius vitæ fastidium! in quâ nec vir-
tus, nec voluptas, nec temulentia, nec sobrietas, nec sa-
pientia, nec stultitia, vanitatis ludibriis eximuntur. Si
hæc omnis vita, quamcumque in partem te verteris,
vani-

August.

vanitati obnoxia est; quæ tandem consolatio viris bonis est reliqua, nisi vt Deo se probent, æternisq̃ue rationibus vitam instituant, & sic demum postumam in cælo beatitatem præstolentur? de famâ in terris propagandâ nihil laborent, sequatur vel mala, dummodò bonam apud posteros mereantur.

S E C T I O S E X T A.

ECCLESIASTES.

- VERS. 18. Rursus detestatus sum omnem industriam meam, quâ sub Sole studiosissimè laboravi, habiturus heredem post me,
19. quem ignoro, vtrùm sapiens, an stultus futurus sit, & dominabitur in laboribus meis, quibus desudavi, & sollicitus fui. & est quidquam tam vanum?
20. Vnde cessavi, renuntiauitq̃ue cor meum vltra laborare sub Sole.
21. Nam cùm alius laboret in sapientiâ, & doctrinâ, & sollicitudine, homini otioso quæsita dimittit: & hoc ergo, vanitas, & magnû malum.
22. Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo, & afflictione spiritus, quâ sub Sole cruciatus est?
23. Cuncti dies eius doloribus & ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit: & hoc nõnne vanitas est?